

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సం హితా

॥ అథ చతుర్థ కాణ్డే చతుర్థః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ రశ్మిరసి క్షయాయ త్వా క్షయం జిన్వ ప్రేతిరసి ధర్మాయ త్వా ధర్మం
జిన్వాన్వితిరసి దివే త్వా దివం జిన్వ సం ధిరస్యన్తరిక్షాయ త్వాన్తరిక్షం జిన్వ ప్రతిధిరసి
పృథివ్యై త్వా పృథివీం జిన్వ విష్టం భోకసి వృష్ట్యై త్వా వృష్టిం జిన్వ ప్రవాక్స్యహ్న
త్వాహర్జిన్వానువాసి రాత్రియై త్వా రాత్రిం జిన్వోశిగసి [౧] వసుభ్యస్తా వసూశ్శాన్వ
ప్రకేతోకసి రుద్రేభ్యస్తా రుద్రాశ్శాన్వ సుదీతిరస్యాదిత్యేభ్యస్తాన్దిత్యాశ్శాన్వోజోకసి
పితృభ్యస్తా పితౄశ్శాన్వ తన్తురసి ప్రజాభ్యస్తా ప్రజా జిన్వ పృతనాషాడసి పశుభ్యస్తా
పశూశ్శాన్వ రేవదస్యోషధీభ్యస్తాషధీర్జిన్వాభిజిదసి యుక్తగ్రావేన్త్రాయ త్వేన్త్రం
జిన్వాధిపతిరసి ప్రాణాయ [౨] త్వా ప్రాణం జిన్వ యన్తాన్తాపానాయ త్వాపానం జిన్వ
సగ్ం సర్వోకసి చక్షుషే త్వా చక్షుర్జిన్వ వయాధా అసి శ్రోత్రాయ త్వా శ్రోత్రం జిన్వ
త్రివృదసి ప్రవృదసి సం వృదసి వివృదసి సగ్ం రోహోకసి నీరోహోకసి
ప్రరోహోన్తానురోహోకసి వసుకోకసి వేషశ్శిరసి వస్యష్టిరసి॥[౩]

ఉశిగసి ప్రాణాయ త్రివత్సారిగ్ంశచ్చ॥4.4.1॥

రాజ్ఞ్యసి ప్రాచీ దిగ్విసవస్తే దేవా అధిపతయోగ్నిర్హేతీనాం ప్రతిధర్తా త్రివృత్త్వా స్తోమః
పృథివ్యాగ్ శ్రయత్వాజ్యముక్థమవ్యధయథ్నభ్నాతు రథంతరగ్ం సామ ప్రతిష్ఠిత్యై
విరాడసి దక్షిణా దిగ్బుధ్రాస్తే దేవా అధిపతయ ఇన్ద్రో హేతీనాం ప్రతిధర్తా పశ్చాదశస్తా
స్తోమః పృథివ్యాగ్ శ్రయతు ప్రౌగముక్థమవ్యధయథ్నభ్నాతు బృహథ్సామ ప్రతిష్ఠిత్యై
సమ్రాడసి ప్రతీచీ ది- [౪] గాదిత్యాస్తే దేవా అధిపతయః సోమో హేతీనాం ప్రతిధర్తా

సప్తదశస్త్వా స్తోమః పృథివ్యాగ్ శ్రయతు మరుత్వతీయముక్థమవ్యథయథ్నభ్నాతు
 వైరూపగ్ం సామ ప్రతిష్ఠిత్యై స్వరాడస్యదీచీ దిగ్విశ్వే తే దేవా అధిపతయో వరుణో
 హేతీనాం ప్రతిధర్తైకవిగ్ంశస్త్వా స్తోమః పృథివ్యాగ్ శ్రయతు
 నిష్కేవల్యముక్థమవ్యథయథ్నభ్నాతు వైరాజగ్ం సామ ప్రతిష్ఠిత్యా అధిపత్యసి బృహతీ
 దిజ్మరుతస్తే దేవా అధిపతయో [౫] బృహస్పతిర్హేతీనాం ప్రతిధర్తా త్రిణవత్రయస్త్రీగ్ంశౌ
 త్వా స్తోమౌ పృథివ్యాగ్ శ్రయతాం వైశ్వదేవాగ్నిమారుతే ఉక్థే అవ్యథయన్తీ స్తభ్నీతాగ్ం
 శాక్వరరైవతే సామనీ ప్రతిష్ఠిత్యా అన్తరిక్షాయర్షయస్త్వా ప్రథమజా దేవేషు దివో
 మాత్రయా వరిణా ప్రథన్తు విధర్తా చాయమధిపతిశ్చ తే త్వా సర్వే సం విదానా నాకస్య
 పృష్ఠే సువర్గే లోకే యజమానం చ సాదయన్తు||౬||

ప్రతీచీ దిజ్మరుతస్తే దేవా అధిపతయశ్చత్వారిగ్ంశచ్||4.4.2||

అయం పురో హరికేశః సూర్యరశ్మిస్తస్య రథగృధ్నశ్చ రథౌజాశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ
 పుష్కకస్థలా చ కృతస్థలా చాఽఘరసౌ యాతుధానా హేతీ రక్షాగ్ంసి ప్రహేతిరయం దక్షిణా
 విశ్వకర్మా తస్య రథస్వనశ్చ రథేచిత్రశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ మేనకా చ సహజన్యా
 చాఽఘరసౌ దంఖ్ణవః పశవో హేతిః పౌరుషేయో వధః ప్రహేతిరయం
 పశ్చాద్విశ్వవ్యచాస్తస్య రథప్రోతశ్చాఽసమరథశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ ప్రమ్లాచన్తీ చా- [౭]
 ఽనుమ్లాచన్తీ చాఽఘరసౌ సర్పా హేతిర్వాఘ్రాః ప్రహేతిరయముత్తరాధ్నం యద్వసుస్తస్య
 సేనజిచ్ఛ సుషేణశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ విశ్వాచీ చ ఘృతాచీ చాఽఘరసావాపో హేతిర్వాతః
 ప్రహేతిరయముపర్యర్వాగ్వసుస్తస్య తార్క్వశ్చాఽరిష్టసేమిశ్చ సేనానిగ్రామణ్యాపుర్వశీ చ
 పూర్వచిత్తిశ్చాఽఘరసౌ విద్యుద్ధేతిరవస్పూర్జన్ప్రహే తిస్తీభ్యో నమస్తీ నో మృడయన్తు తే
 యం [౮] ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తం వో జం భే దధామ్యాయాస్త్వా సదసే
 సాదయామ్యవతశ్చాయాయాం నమః సముద్రాయ నమః సముద్రస్య చక్షసే పరమేష్ఠీ త్వా

సాదయతు దివః పృష్ఠే వ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీం విభూమతీం ప్రభూమతీం పరిభూమతీం
దివం యచ్ఛ దివం దృగ్ం హ దివం మా హిగ్ం సీర్విశ్వస్మై ప్రాణాయాపానాయ
వ్యానాయోదానాయ ప్రతిష్ఠాయై చరిత్రాయ సూర్యస్త్వాభి పాతు మహ్యో స్వస్త్వా ఛర్దిషా
శం తమేన తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్మవా సీద ప్రోథదశ్వో న యవసే అవిష్యన్ యదా
మహాః సం వరణాద్యస్థాత్ ఆదస్య వాతో అను వాతి శోచిరథ స్మ తే వ్రజనం
కృష్ణమస్తీ||[౯]

ప్రమోచన్తీ చ యగ్ స్వస్త్వాఽష్టవిగ్ంశతిశ్చ||4.4.3||

అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యా అయమ్ అపాగ్ం రేతాగ్ం సి జిన్వతి॥ త్వామగ్నే
పుష్కరాదధ్యథర్వా నిరమన్థత మూర్ధ్నో విశ్వస్య వాఘతః॥ అయమగ్నిః సహస్రిణో
వాజస్య శతినస్పతిః॥ మూర్ధా కవీ రయీణామ్॥ భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చ నేతా యత్రా
నియుద్భిః సచసే శివాభిః॥ దివిమూర్ధానం దధిషే సువర్షాం జిహ్వోమగ్నే చకృషే
హవ్యవాహమ్॥ అబోధ్యగ్నిః సమిధా జనానాం [౧౦] ప్రతి ధేనుమివాఽయతీముషాసమ్॥
యహ్యో ఇవ ప్ర వయాముజ్జిహానాః ప్ర భానవః సిస్రతే నాకమచ్ఛ॥ అవోచామ కవయే
మేధ్యాయ వచో వందారు వృషభాయ వృష్ణే॥ గవిష్ఠిరో నమసా స్తోమమగ్నౌ దివీవ
రుక్మముర్వ్యశ్చామశ్రేత్॥ జనస్య గోపా అజనిష్ట జాగృవిరగ్నిః సుదక్షః సువితాయ నవ్యసే
ఘృతప్రతీకో బృహతా దివి స్పృశా ద్యుమద్వి భాతి భరతేభ్యః శుచిః॥ త్వామగ్నే అఙ్గిరసో
[౧౧] గుహో హితమన్వవిన్దజ్ఞిశ్రియాణం వసేవసే॥ స జాయసే మథ్యమానః సహో
మహత్త్వామాహుః సహసస్పృత్రమఙ్గిరః॥ యజ్ఞస్య కేతుం ప్రథమం పురోహితమగ్నిం
నరస్త్రిషధస్థే సమిన్ధతే॥ ఇన్ద్రేణ దేవైః సరథగ్ం స బర్హిషి సీదన్ని హోతా యజథాయ
సుక్రతుః॥ త్వాం చిత్రశ్రవస్తమ హవన్తే విక్షు జన్తవః॥ శోచిష్కేశం పురుప్రియాగ్నే హవ్యాయ
వోధవే॥ సఖాయః సం వః సమ్యశ్చామిషగ్ం [౧౨] స్తోమం చాగ్నయే॥ వర్షిష్యాయ

క్షీ॒తీ॒నా॒మూ॒ర్జో న॒ప్తే స॒హస్వ॑తే॒॥ స॒గ్ం స॒మి॒ద్యు॒వసే॑ వృ॒ష॒న్నగ్నే॑ వి॒శ్వా॒న్య॒ర్య ఆ॒ ఇ॒డ॒స్పదే॑
 స॒మి॒ధ్యసే॑ స నో॒ వ॒సూ॒న్యా భ॑ర॒॥ ఏ॒నా వో॑ అ॒గ్నిం న॒మసో॑ర్జో న॒పాత॑మా హు॒షే ప్రి॒యం
 చే॒తిష్ఠ॑మ॒రతి॑గ్గ్ స్వ॒ధ్వరం॑ వి॒శ్వస్య॑ దూ॒తమ॒మృత॑మ్॒॥ స యో॑జతే అ॒రుషో॑ వి॒శ్వభో॑జసా స
 దు॒ద్ర॒వ॒ధ్వాహు॑తః॒ సు॒బ్ర॒హ్మ య॒జ్ఞః సు॒శమీ [౧౩] వ॒సూనాం॑ దే॒వగ్ం రా॒ధో జనా॑నామ్॒॥
 ఉ॒ద॒స్య శోచి॑ర॒స్థాదా॑జు॒హ్వన॑స్య మీ॒థుషః॑ ఉ॒ద్ధామా॑సో అ॒రుషా॑సో ది॒విస్పృ॑శః
 స॒మగ్ని॑మి॒న్ధతే॑ న॒రః॒॥ అగ్నే॑ వా॒జస్య॑ గో॒మత॑ ఈ॒శానః॑ స॒హసో॑ య॒హో అ॒స్మే ధే॑హి జాత॒వేదో॑
 మ॒హిశ్ర॑వః॒॥ స ఇ॒ధానో॑ వ॒సుష్మ॑వి॒రగ్ని॑రీ॒డేన్యో గి॒రా రే॒వద॑స్మ॒భ్యం పు॒ర్వణీ॑క దీ॒దిహి॒॑॥ క్ష॒పో
 రా॒జన్ము॑త త్మనాగ్నే॑ వ॒స్తోరు॒తోష॑సః॒ స తి॑గ్మజంభ [౧౪] రక్ష॒సో దహ॑ ప్ర॒తి॒॥ ఆ తే॑ అగ్న
 ఇ॒ధీమ॑హి ద్యు॒మంతం॑ దే॒వాజ॑రమ్॒ యద్ధ॑ స్యా తే ప॒నీయ॑సీ స॒మిద్ధీ॑ద॒యతి॑ ద్య॒వీష॑గ్గ్
 స్తో॒తృభ్య॑ ఆ భ॑ర॒॥ ఆ తే॑ అగ్న ఋ॒చా హ॒విః శు॒క్రస్య॑ జ్యోతి॒షస్ప॑తే॒ సుశ్చ॑న్త్ర ద॒స్మ విశ్చ॑తే
 హ॒వ్యవా॑త్తు॒భ్యగ్ం హూ॑యత ఇ॒షగ్గ్ స్తో॒తృభ్య॑ ఆ భ॑ర॒॥ ఉ॒భే సుశ్చ॑న్త్ర స॒ర్విషో॑ ద॒ర్వీ
 శ్రీ॒ణీష॑ ఆ॒సని॑ ఉ॒తో న ఉ॑త్ప॒పూర్యా [౧౫] ఉ॒క్లేష॑ శ॒వస॑స్పత ఇ॒షగ్గ్ స్తో॒తృభ్య॑ ఆ భ॑ర॒॥
 అగ్నే॑ త॒మద్యాఽఽశ్వం॑ న స్తో॒మైః క్ర॒తుం న భ॑ద్రగ్ం హృ॒దిస్పృ॑శమ్॒ ఋ॒ధ్యామా త ఓ॒హైః॒॥
 అ॒ధా హ్యగ్నే॑ క్ర॒తోర్భద్ర॑స్య దక్ష॒స్య సా॒ధోః రథీ॑ర్ఋతస్య బృ॒హతో॑ బ॒భూధ॒॑॥ ఆభి॑ష్టే అ॒ద్య
 గీ॒ర్భిర్గ్ం॒ణన్తోఽగ్నే॑ దా॒శేమ॑ పృ తే ది॒వో న స్త॑న॒యన్తి॒ శుష్మాః॒॑॥ ఏ॒భిర్నో అ॒ర్కైర్భ॑వా నో
 అ॒ర్వాజ్- [౧౬] సు॒వర్న॑ జ్యోతిః॒ అగ్నే॑ వి॒శ్వేభిః॑ సు॒మనా॑ అనీ॒క్షైః॒ అగ్ని॑గ్ం హో॒తారం॑ మ॒న్యే
 దా॒స్వన్తం॑ వ॒సోః సూ॒నుగ్ం స॒హసో॑ జాత॒వేద॑సమ్॒ విప్రుం॑ న జాత॒వేద॑సమ్॒॥ య
 ఊ॒ర్ధ్వయా॑ స్వ॒ధ్వరో దే॒వో దే॒వాచ్యా॑ కృ॒పా ఘృ॒తస్య॑ వి॒భ్రాష్టి॑మను శు॒క్రశోచి॑ష
 ఆ॒జుహ్వ॑నస్య స॒ర్విషః॒॑॥ అగ్నే॑ త్వ॒న్నో అ॒న్తమః॑ ఉ॒త త్రా॒తా శి॒వో భ॑వ వ॒రూధ్యః॒॑॥ తం త్వా
 శోచి॑ష్ఠ దీ॒దివః॑ సు॒మ్నాయ॑ నూ॒నమీ॑మహే స॒ఖిభ్యః॒॑ వసు॑ర॒గ్నిర్వసు॑శ్ర॒వాః అ॒చ్ఛా నక్షి
 ద్యు॒మత్త॑మో ర॒యిం దాః॒॑॥[౧౭]

జనా॑నామ॒జ్గర॑స ఇ॒షగ్ం సు॒శమీ॑ తి॒గ్మజం॑ భ పు॒పూర్యా॑ అ॒ర్వాజ్ వసు॑శ్ర॒వాః ప॒చ్ఛా చ॒॑॥4.4.4॑

ఇ॒న్త్రా॒గ్ని॒భ్యాం త్వా స॒యు॒జా యు॒జా యు॒న॒జ్మ్యా॒ఘా॒రా॒భ్యాం తే॒జ॒సా వర్చ॑సో॒క్థే॒భిః
 స్తోమే॒భిశ్చ॑న్దో॒భీ ర॒య్యై పో॑షాయ స॒జాతా॑నాం మ॒ధ్యమ॑స్థే॒యాయ మయా త్వా స॒యు॒జా
 యు॒జా యు॒న॒జ్మ్యం బా దు॒లాని॑తత్తి॒రభ్ర॑యన్తి మే॒ఘయన్తి॑ వర్ష॒యన్తి చు॑పు॒ణీకా
 నామా॑సి ప్ర॒జాప॑తినా త్వా వి॒శ్వాభి॑ర్ధీ॒భిరుప॑ దధామి పృ॒థి॒వ్యుద॑పురమన్నేన వి॒ష్వా
 మను॑ష్యాస్తే గో॒ప్తారో॑గ్ని॒ర్వియతో॑స్యాం తామ॒హం ప్ర ప॑ద్యే సా [౧౮] మే శర్మ చ వర్మ
 చా॒స్త్వధి॑ద్యౌర॒న్తరి॑క్షం బ్ర॒హ్మణా వి॒ష్వా మరు॑తస్తే గో॒ప్తారో వా॒యుర్వియతో॑స్యాం
 తామ॒హం ప్ర ప॑ద్యే సా మే శర్మ చ వర్మ చా॒స్తు ద్యౌర॑పరాజితామృతేన వి॒ష్వాది॑త్యాస్తే
 గో॒ప్తారః సూ॒ర్యో వియతో॑స్యాం తామ॒హం ప్ర ప॑ద్యే సా మే శర్మ చ వర్మ చా॒స్తు||[౧౯]
 సా॒ష్టాచ॑త్వారిగ్ంశచ||4.4.5||

బ్ర॒హ॒స్పతి॑స్త్వా సాద॒యతు॑ పృ॒థి॒వ్యాః పృ॒ష్ఠే జ్యోతి॑ష్మతీం విశ్వ॒స్మై ప్రా॒ణాయా॑పానాయ
 విశ్వం జ్యోతి॑ర్యచ్ఛా॒గ్నిస్తే॑ధిపతి॒ర్విశ్వ॑కర్మా త్వా సాద॒యత్వన్తరి॑క్షస్య పృ॒ష్ఠే జ్యోతి॑ష్మతీం
 విశ్వ॒స్మై ప్రా॒ణాయా॑పానాయ విశ్వం జ్యోతి॑ర్యచ్ఛ వా॒యుస్తే॑ధిపతిః ప్ర॒జాప॑తిస్త్వా
 సాద॒యతు॑ ది॒వః పృ॒ష్ఠే జ్యోతి॑ష్మతీం విశ్వ॒స్మై ప్రా॒ణాయా॑పానాయ విశ్వం జ్యోతి॑ర్యచ్ఛ
 పర॑మే॒ష్ఠి తే॑ధిపతిః పురో॒వాత॑సనిర॒స్యభ్ర॑సనిరసి విద్యు॒థ్సని [౨౦] రసి స్తన॑యిత్తుసనిరసి
 వృ॒ష్టిస॑నిర॒స్యగ్ని॑ర్యా॒స్యసి దే॒వానా॑మగ్నీయా॒స్యసి వాయో॑ర్యా॒స్యసి దే॒వానాం
 వాయో॑యా॒స్యస్యన్తరి॑క్షస్య యా॒స్యసి దే॒వానా॑మన్తరి॒క్షయా॒స్యస్యన్తరి॑క్షమ॒స్యన్తరి॑క్షాయ త్వా
 స॒లి॒లాయ త్వా స॒ర్ణికాయ త్వా స॒తీకాయ త్వా కే॒తాయ త్వా ప్ర॑చేతసే త్వా వి॒వస్వ॑తే త్వా
 ది॒వస్తా॑ జ్యోతి॒ష ఆది॑త్యేభ్యస్త॒వర్చే త్వా రు॒చే త్వా ద్యు॒తే త్వా భా॒సే త్వా జ్యోతి॑షే త్వా
 యశో॑దాం త్వా యశ॑సి తే॒జోదాం త్వా తే॒జసి ప॑యోదాం త్వా పయ॑సి వర్చో॑దాం త్వా
 వర్చ॑సి ద్రువి॑ణోదాం త్వా ద్రువి॑ణే సాద॒యామి తే॒నర్షి॑ణా తేన బ్ర॒హ్మణా తయా

దే॒వత॑యాఙ్గి॒రస్వ॑ద్భు॒వా సీ॑ద॥[౨౦]

వి॒ద్యు॒ధ్నిర్ద్యు॑తే త్వే॒కాన్వ త్రి॒గ్ంశ॑చ్ఛ॥4.4.6॥

భూ॒యస్సృ॑ద॒సి వరి॑వస్సృ॑ద॒సి ప్రా॑చ్య॒స్యూర్ధ్వాఽస్య॑న్తరిక్ష॒సదస్య॑న్తరిక్షే సీ॒దాఽపు॑షద॒సి
శ్యే॒నస॑ద॒సి గృ॒ధ్రస॑ద॒సి సు॑పర్ణ॒సద॑సి నాక॒సద॑సి పృ॒థి॒వ్యాస్తా॒స్వ ద్ర॑విణే
సా॒దయా॑మ్యన్తరిక్ష॒స్య త్వా ద్ర॑విణే సా॒దయా॑మి ది॒వస్తా॒స్వ ద్ర॑విణే సా॒దయా॑మి ది॒శాం త్వా
ద్ర॑విణే సా॒దయా॑మి ద్ర॒విణో॑దాం త్వా ద్ర॑విణే సా॒దయా॑మి ప్రా॒ణం మే పా॑హ్యపా॒నం మే
పా॑హి వ్యా॒నం మే [౨౧] పా॑హ్య॒యుర్మే పా॑హి వి॒శ్వా॒యుర్మే పా॑హి స॒ర్వా॒యుర్మే పా॑హ్యగ్నే
యత్తే పర॒గ్ం హృ॑న్నామ తాపే॒హి సగ్ం ర॑భావ॒పై పా॑శ్చజన్యేష్వప్యే॒ధ్యగ్నే యా॒వా
అయా॑వా ఏ॒వా ఊ॒మాః స॒బ్దః సగ॑రః సుమే॒కః॥[౨౩]

వ్యా॒నం మే ద్వా॒త్రిగ్ంశ॑చ్ఛ॥4.4.7॥

అగ్ని॑నా వి॒శ్వాపా॑ట్సూర్యే॒ణ స్వ॑రాట్క్ర॒త్వా శచీ॑పతి॒ర్ముష॑భే॒ణ త్వష్టా॑ య॒జ్ఞేన॑
మ॒ఘవా॑న్దక్షి॒ణయా సు॑వర్గో మ॒న్యునా॑ వృ॒త్రహా॑ సాహర్ద్యే॒న తనూ॑ధా అన్నే॒న గయః॑
పృ॒థి॒వ్యాఽస॑నోద్భు॒గ్భిర॑న్నాదో వషట్కారే॒ణర్థః సా॑మ్నా తనూ॒పా వి॒రాజా॑ జ్యోతి॒ష్మాన్బ్ర॑హ్మ॒ణా
సోమ॑పా గోభి॒ర్యజ్ఞం దా॑ధార క్షత్రే॒ణ మను॑ష్యానశ్యే॒న చ రథే॑న చ వ॒జ్ర్యతు॑భిః ప్ర॒భుః
సం॑వత్సరే॒ణ పరి॑భూస్తపసాఽనాధృ॒ష్టః సూ॒ర్యః సన్త॑నూభిః॥[౨౪]

అగ్ని॑నైకాన్వ ప॒శ్చాశతీ॑॥4.4.8॥

ప్ర॒జాప॑తిర్మనసాఽన్ధోఽచ్ఛేతో ధా॒తా దీ॒క్షాయా॑గ్ం స॒వితా భృ॑త్యాం పూ॒షా సోమ॑క్రయ॒ణ్యాం
వరు॑ణ ఉపనద్ధోఽసు॒రః క్రీ॒యమా॑ణో మి॒త్రః క్రీ॒తః శిపి॑విష్ట ఆసాదితో నరం ధి॒షః
ప్రో॒హ్యమా॑ణోఽధిపతిరాగతః ప్ర॒జాప॑తిః ప్ర॒ణీయ॑మానోఽగ్నిరాగ్నిధే

బృ॒హ॒స్ప॒తి॒రాగ్ని॒ధా॒తృ॒ణీ॒య॒మా॒న॒ ఇ॒న్ద్రో॒ హ॒వి॒ర్ధా॒నే॒ది॒తి॒రా॒సా॒ది॒తో
 వి॒ష్ణు॒రుపా॒వ॒హ్ని॒య॒మా॒ణోఽధ॒ర్వోపో॒తో॒ య॒మాఽభి॒షు॒తోఽపూ॒తపా॒ ఆ॒ధూ॒య॒మా॒నో
 వా॒యుః పూ॒య॒మా॒నో మి॒త్రః క్షీ॒రశ్రీ॒ర్మన్థీ॒ సక్తు॒శ్రీ॒వైశ్వ॒దే॒వ ఉ॒న్నీతో॒ రు॒ద్ర ఆ॒హు॒తో
 వా॒యు॒రావృ॒తో నృ॒చక్షాః పృ॒తి॒ఖ్యాతో భక్ష॒ ఆగ॒తః పి॒తృ॒ణాం నా॒రాశగ్ం॒సోఽసు॒రాత్తః
 సి॒న్ధు॒రవ॒భృథ॒మవప్ర॒యన్థ॒ ముద్రో॒వగ॒తః స॒లిలః పృ॒ష్నతః సు॒వరు॒దృచం॑ గ॒తః॥[౧౫]
 రు॒ద్ర ఏ॒కవి॒గ్ంశతి॑శ్శ॥4.4.9॥

కృ॒త్తి॒కా నక్ష॒త్రమ॒గ్నిర్దే॒వతా॒గ్ని రు॒చః స్థ పృ॒జాప॑తేర్ధాతుః సోమ॒స్యర్చే॒ త్వా రు॒చే త్వా
 ద్యు॒తే త్వా భా॒సే త్వా జ్యోతి॑షే త్వా రో॒హిణీ నక్ష॒త్రం పృ॒జాప॑తిర్దే॒వతా మృ॒గశీ॒ర్షం
 నక్ష॒త్రగ్ం సో॒మా దే॒వతాఽర్ధా నక్ష॒త్రగ్ం రు॒ద్రో దే॒వతా పు॒నర్వ॒సూ నక్ష॒త్రమ॒దితి॑ర్దే॒వతా
 తి॒ష్యో నక్ష॒త్రం బృ॒హ॒స్పతి॑ర్దే॒వతాఽశ్రే॒షా నక్ష॒త్రగ్ం స॒ర్వా దే॒వతా మ॒ఘా నక్ష॒త్రం పి॒తరో
 దే॒వతా ఫ॒ల్గునీ నక్ష॒త్ర- [౧౬] మ॒ర్యమా దే॒వతా ఫ॒ల్గునీ నక్ష॒త్రం భగో దే॒వతా హ॒స్తో
 నక్ష॒త్రగ్ం స॒వితా దే॒వతా చి॒త్రా నక్ష॒త్రమి॒న్ద్రో దే॒వతా స్వా॒తీ నక్ష॒త్రం వా॒యుర్దే॒వతా వి॒శాఖే
 నక్ష॒త్రమి॒న్ద్రాగ్ని దే॒వతాఽనూ॒రాధా నక్ష॒త్రం మి॒త్రో దే॒వతా రో॒హిణీ నక్ష॒త్రమి॒న్ద్రో దే॒వతా
 వి॒చృ॒తా నక్ష॒త్రం పి॒తరో దే॒వతాఽషా॒థా నక్ష॒త్రమా॒పో దే॒వతాఽషా॒థా నక్ష॒త్రం విశ్వే దే॒వా
 దే॒వతా శ్రో॒ణా నక్ష॒త్రం వి॒ష్ణుర్దే॒వతా శ్ర॒విష్టా నక్ష॒త్రం వ॒సవో [౧౭] దే॒వతా శత॑భిషజ్నక్ష॒త్రమి॒న్ద్రో
 దే॒వతా పౌ॒ష్ఠప॒దా నక్ష॒త్రమ॒జ ఏ॒కపా॑ద్దే॒వతా పౌ॒ష్ఠప॒దా నక్ష॒త్రమ॒హిర్బు॒ధ్నియా దే॒వతా
 రే॒వతీ నక్ష॒త్రం పూ॒షా దే॒వతాఽశ్వ॒యుజౌ నక్ష॒త్రమ॒శ్వినౌ దే॒వతాఽప॒భర॑ణీర్నక్ష॒త్రం య॒మా
 దే॒వతా పూ॒ర్ణా ప॒శ్చాద్య॑త్తే దే॒వా అద॑ధుః॥[౧౮]
 ఫ॒ల్గునీ నక్ష॒త్రంవ॒సవ స్త్ర॒యస్త్రి॒గ్ంశచ॑॥4.4.10॥

మ॒ధుశ్చ॑ మ॒ధవ॑శ్చ వా॒సన్తి॑కావృ॒తూ శు॒క్రశ్చ॑ శు॒చిశ్చ॑ గ్ని॒ష్మావృ॒తూ నభ॑శ్చ నభ॒స్యశ్చ॑

వార్షికావృతా ఇషశ్చోర్జశ్చ శారదావృతా సహశ్చ సహస్యశ్చ హైమన్తికావృతా తపశ్చ
 తపస్యశ్చ శైశిరావృతా అగ్నీరన్తః శ్లేషోఽసి కల్పేతాం ద్యావాపృథివీ కల్పన్తామాప ఓషధీః
 కల్పన్తామగ్నయః పృథజ్మ జ్యేష్ఠాయ సవ్రతా [౨౯] యేఽగ్నయః సమనసోఽన్తరా
 ద్యావాపృథివీ శైశిరావృతా అభి కల్పమానా ఇన్తమివ దేవా అభి సం విశన్తు సం యచ్ఛ
 ప్రచేతాశ్చాఽగ్నేః సోమస్య సూర్యస్యోగ్రా చ భీమా చ పితౄణాం యమస్యేన్తస్య ధ్రువా చ
 పృథివీ చ దేవస్య సవితుర్మరుతాం వరుణస్య ధర్మీ చ ధరిత్రీ చ మిత్రావరుణయోర్మిత్రస్య
 ధాతుః ప్రాచీ చ ప్రతీచీ చ వసూనాగ్ం రుద్రాణా- [౩౦] మాదిత్యానాం తే
 తేఽధిపతయస్తేభ్యో నమస్తే నో మృడయన్తు తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి తం వో జం
 భే దధామి సహస్రస్య ప్రమా అసి సహస్రస్య ప్రతిమా అసి సహస్రస్య విమా అసి
 సహస్రస్యోన్మా అసి సాహస్రోఽసి సహస్రాయ త్వేమా మే అగ్న ఇష్టకా ధేనవః సస్త్వేకా చ
 శతం చ సహస్రం చాఽయుతం చ [౩౧] నియుతం చ ప్రయుతం చాఽర్బుదం చ న్యర్బుదం
 చ సముద్రశ్చ మధ్యం చాఽన్తశ్చ పరార్ధశ్చేమా మే అగ్న ఇష్టకా ధేనవః సన్తు షష్ఠిః
 సహస్రమయుతమక్షీయమాణా ఋతస్థాః స్థర్తావృధో ఘృతశ్చుతో మధుశ్చుత
 ఊర్జస్వతీః స్వధావినీస్తా మే అగ్న ఇష్టకా ధేనవః సన్తు విరాజో నామ కామదుఘా
 అముత్రాముష్మిన్లోకే||[౩౨]

సవ్రతా రుద్రాణామయుతంచపశ్చ చత్వారిగ్ంశచ||4.4.11||

సమిద్దిశామాశయా నః సువర్విన్మధోరతో మాధవః పాత్వస్మాన్| అగ్నిర్దేవో
 దుష్టరీతురదాభ్య ఇదం క్షత్రగ్ం రక్షతు పాత్వస్మాన్|| రథన్తరగ్ం సామభిః
 పాత్వస్మాన్గాయత్రీ ఛన్దసాం విశ్వరూపా| త్రివృన్నో విష్వయా స్తోమా అహ్నోగ్ం సముద్రో
 వాత ఇదమోజః పిపర్తు|| ఉగ్రా దిశామభిభూతిర్వయోధాః శుచిః శుక్రే అహన్యోజసీనా|
 ఇన్తాఽధిపతిః పిపృతాదతో నో మహి [౩౩] క్షత్రం విశ్వతో ధారయేదమ్|| బృహథ్సామ

క్షత్రభృద్వృద్ధవృష్టియం త్రిష్టుభాజః శుభితముగ్రవీరమ్ ఇన్త స్తోమేన పశ్చాదశేన
మధ్యమిదం వాతేన సగరేణ రక్ష॥ ప్రాచీ దిశాగ్ం సహాయశా యశస్వతీ విశ్వే దేవాః
ప్రావృషాహ్నాగ్ం సువర్వతీ ఇదం క్షత్రం దుష్టరమస్త్వోజోనాధృష్టగ్ం సహస్త్రియగ్ం
సహస్వత్॥ వైరూపే సామన్నిహ తచ్ఛకేమ జగత్త్యనం విక్త్వా పేశయామః॥ విశ్వే దేవాః
సప్తదశేన [38] వర్చ ఇదం క్షత్రగ్ం సలిలవాతముగ్రమ్॥ ధర్మి దిశాం క్షత్రమిదం
దాధారోపస్థాశానాం మిత్రవదస్త్వోజః॥ మిత్రావరుణా శరదాహ్నం చికిత్సా అస్మై
రాష్ట్రాయ మహి శర్మ యచ్ఛతమ్॥ వైరాజే సామన్నధి మే మనీషానుష్టుభా సం భృతం
వీర్యగ్ం సహః॥ ఇదం క్షత్రం మిత్రవదార్మదాను మిత్రావరుణా రక్షతమాధిపత్యైః॥
సమ్రాడ్దిశాగ్ం సహసామ్నీ సహస్వత్యృతుర్హేమన్తో విష్వయా నః పిపర్తు॥ అవస్యవాతా
[39] బృహతీర్ను శక్వరీరిమం యజ్ఞమవన్తు నో ఘృతాచీః॥ సువర్వతీ సుదుఘా నః
పయస్వతీ దిశాం దేవ్యవతు నో ఘృతాచీ త్వం గోపాః పురఏతోత పశ్చాద్బృహస్పతే
యామ్యాం యుజ్గ్హ వాచమ్॥ ఊర్ధ్వా దిశాగ్ం రన్తిరాశౌషధీనాగ్ం సంవధ్సరేణ సవితా నో
అహ్నమ్॥ రేవధ్సమాతిచ్ఛన్దా ఉ ఛన్దోజాతశత్రుః స్యోనా నో అస్తు॥ స్తోమత్రయస్త్రిగ్ం శీ
భువనస్య పత్ని వివస్వద్వాతే అభి నో [3౬] గృణాహి॥ ఘృతవతీ సవితరాధిపత్యైః
పయస్వతీ రన్తిరాశా నో అస్తు॥ ధ్రువా దిశాం విష్ణుపత్యృహారాశ్యేశానా సహసో యా
మనోతా॥ బృహస్పతిర్మాతరిశ్వోత వాయుః సం ధువానా వాతా అభి నో గృణన్తు॥ విష్ణం భో
దివో ధరుణః పృథివ్యా అశ్యేశానా జగతో విష్ణుపతీ॥ విశ్వవ్యచా ఇషయన్తీ సుభూతిః శివా
నో అస్త్యదితిరుపస్థీ॥ వైశ్వానరో న ఊత్యా పృష్టో దివ్యను నోద్యానుమతిరన్విదనుమతే
త్వం కయా నశ్చిత్ర ఆ భువతో అద్య యుజ్గ్హ॥[3౭]

మహి సప్తదశేనావన్యవాతా అభి నోను నశ్చతుర్దశ చ॥4.4.12॥

రశ్మిరసి రాజ్ఞయస్యయం పురోహరికేశోగ్నిర్మూర్ధన్త్రాగ్నిభ్యాం బృహస్పతిర్భూయస్సృదస్యగ్నినా విశ్వాషాట్రజాపతిర్మనసా
కృత్తికామధుశ్చ సమిద్ధిశాంద్వాదశి॥12॥

రమిరసి ప్రతిధేనుమసి స్తనయిత్సు సనిరస్యాదిత్యానాగ్ం సప్తత్రిగ్ంశత్||32||
రశ్మిరసి కో అద్యయుజ్జే||

॥ హరిః ఓమ్॥

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి చతుర్థ కాణ్డే చతుర్థః ప్రశ్నః॥